

Sprawozdanie

Komisji prawniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności Dep. VI. za czas od 1. listopada 1895. po koniec października 1896. roku.

Wysoki Sejmie!

W zakresie czynności Dep. VI. zaszyły niektóre w sprawozdaniu wyrażone zmiany, co do których komisya żadnych nie czyni uwag.

Sprawdzono, że w czasie od 1. listopada 1895. po koniec października 1896. r. wpłynęło do Dep. VI. ekshibitów 6.711 i że takowe zostały załatwione.

Przechodząc poszczególne działy czynności, nasuwają się następujące uwagi.

I. Co do spraw terytoryalnych.

Z powodu sankcyonowania nowej procedury cywilnej i w związku z nią pozostających, z początkiem roku 1898. w życie wejść mających ustaw, nastąpić musi częściowa organizacya sądownictwa z ustanowieniem w kraju znaczniejszej liczby Sądów powiatowych i kollegialnych. Z tego powodu domagają się liczne miasta i miasteczka utworzenia w tej lub owej miejscowości bądźto nowego Sądu, bądź też przeniesienia siedziby takowego i w tej mierze wniesione zostały i ciągle jeszcze wnoszone są liczne petycye do Wysokiego Sejmu. Ponieważ jednak c. k. Rząd odniósł się właśnie do Wysokiego Sejmu z projektem utworzenia pewnej liczby Sądów w kraju naszym i projekt ten będzie niebawem przedmiotem obrad komisyjnych i uchwał Wysokiego Sejmu, przyczem też i odnośne petycye rozpatrzone być muszą, przeto odpada obecnie potrzeba zajmowania się takowemi.

II. Co do c. k. Żandarmeryi.

Na skutek uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 20. stycznia 1896. przez Najjaśniejszego Pana sankcyonowanej, zrealizowano w Banku krajowym pożyczkę 100.000 zł. w. a. na budowę domu dla zakwaterowania c. k. Żandarmeryi we Lwowie, a budowę tę na zasadzie szczegółowych planów i kosztorysów, tudzież na zasadzie ofert na poszczególne działy, rozpoczęto w lipcu 1896. r. Budynek na zimę stanął pod dachem, a w roku bieżącym będzie wykończony.

III. Co do specjalnego funduszu propinacyjnego dla miast, to do sprawozdania Wydziału krajowego dodać należy, że nieporozumienie jakie zachodziło między Wydziałem krajowym, a c. k. Prokuratorią Skarbu w przedmiocie zastępstwa tegoż funduszu, zostało w ten sposób usuniętem, że c. k. Prokuratoria Skarbu sama odstąpiła od swego pierwotnego zdania i oznajmiła Wydziałowi krajowemu, że fundusz ten nadal po myśli rozp. c. k. Ministerstwa Skarbu z dn. 16. lutego 1851. Nr. 34. Dz. p. p. zastępować będzie.

Wydział krajowy z powodu wzrastających zaległości w opłatach propinacyjnych, odnosił się do c. k. Starostw, a gdy to nie pomagało, wniósł do l. 7.867/96. zażalenie do c. k. Namiestnictwa.

Sprawdzono, że zaległości po koniec roku 1895. wynosiły	. . .	19.349 zł.
z końcem zaś 1896.	11.491 „
zmniejszyły się zatem o	<u>7.858 zł.</u>

IV. Co do sprawy granicy kraju przy Morskiem Oku.

Jak wiadomo sprawa ta, tak wielce kraj nasz obchodząca, załatwioną być ma orzeczeniem Sądu polubownego — wskazanem jest przeto czuwać nad tem, aby ów Sąd polubowny należycie był poinformowany.

Wydział krajowy przedkładając c. k. Prezydium Namiestnictwa, nader cenny przez c. k. Konsulat austriacki w Warszawie z archiwum, a w szczególności z akt „Czerskich“ wydobyty odpis wierzytelny dokumentu z r. 1602., wykazującego dowodnie, że sporne terytorjum w tym czasie do Galicyi należało, upraszał zarazem o wyjednanie w c. k. Ministerstwie, aby delegat kraju miał udział w obradach, poprzedzających wydanie wyroku Sądu polubownego, a poprzednio już upominał się o to, aby delegat taki dopuszczonym był do komisji mieszanej, gdyby takowa miała się zebrać na spornem terytorjum. Gdy na odnośne wezwania z dnia 22. lutego i 24. lipca 1896. za l. 9.693 i 47.575. Wydział krajowy żadnej nie otrzymał od c. k. Rządu odpowiedzi, a obecność dokładnie z sprawą tą obeznanego delegata w obu razach nader jest pożądaną, tem więcej, że i strona przeciwna o tożsamo postarać się może — przeto Komisya jest zdania, że wniesienie w tej mierze rezolucyi do c. k. Rządu skutek odnieśćby powinno i proponuje takową.

V. Co do spraw ustawodawstwa cywilnego i karnego.

Za krótkim był czas, iżby c. k. Rząd w sprawach tak ważnych i doniosłych, mógł był już dać jakkolwiek odpowiedź na rezolucye Wysokiego Sejmu z dnia 1. lutego 1896. dotyczące zmian postępowania sądowego w sprawach niespornych, reformy notaryatu, nowelli do ustawy karnej, rozszerzyć mającej przepisy o lichwie i t. p., ile że c. k. Rząd, względnie c. k. Ministerstwo sprawiedliwości, zajęte jest obecnie głównie wprowadzeniem w życie nowej procedury cywilnej, a sprawy, poruszone w rezolucyi Wysokiego Sejmu, dopiero w następstwie podjęte być mogą.

VI. Co do spraw, odnoszących się do statutu krajowego i ordynacyi wyborczej.

Słusznie Wydział krajowy mimo uchwał z dnia 8. lutego 1896. żadnych nie przedłożył wniosków, spodziewając się, że sprawy te będą w niedalekiej przyszłości przedmiotem obrad sejmowych z powodu uchwalonej w Radzie Państwa reformy wyborczej.

VII. Co do podwód czyli tak zwanych forszpanów.

Z powodu ustawicznych zażaleń poszczególnych gmin wiejskich na przeciążenie, niesprawiedliwy rozkład i w żadnym stosunku nie stojącą płacę za dostarczanie podwód —

Wydział krajowy wyjednał okólnik c. k. Namiestnictwa do wszystkich Starostw, przypominający odnośne przepisy i rozporządzenia i polecający ściśle przestrzeganie takowych.

Okólnik ten, z którego też wynika, że obowiązek dostarczania podwód winien być kolejno tak w gminie jak i na obszarze dworskim wykonywany i od każdego obywatela, posiadającego zwierzęta zaprzężne, kolejno żądany, przesłany został w odpowiedniej liczbie egzemplarzy przez Wydział krajowy Wydziałom powiatowym, celem rozdania takowego wraz z pouczeniem, wszystkim Zwierzchnościom gminnym.

Sprawy tej jednak jakoby załatwioną uważać nie można. W miejscowościach, gdzie wojsko liczniej jest rozlokowane oraz w razie manewrów wojskowych, ludność, obowiązkiem dostawy podwód częstokroć podczas pilnych robót rolnych, nadzwyczajnie jest obciążoną, a wynagrodzenie za dostarczone podwody tak jest małe, że urąga obecnym cenom i stosunkom.

Należy przeto dążyć do zmiany odnośnych przepisów i rozporządzeń, a zanim to nastąpi, żądać podwyższenia wynagrodzenia w drodze administracyjnej. I w tej też mierze proponuje Komisyja wniesienie do c. k. Rządu odpowiedniej rezolucyi.

VIII. Co do zakładu pracy przymusowej i poprawczej dla nieletnich chłopców.

J. E. Pan Minister spraw wewnętrznych przyjął z zadowoleniem do wiadomości projekt urządzenia w kraju naszym rzeczonoego zakładu, nie odmówił też w zasadzie udzielenia subwencyi rządowej na częściowe pokrycie kosztów urządzenia, nie oznaczył jednak wysokości tejże subwencyi, a to z powodu, że przedłożone przez Wydział krajowy plany budowy, zawierać miały tak liczne braki, iż kosztta budowy zakładu takiego nawet w przybliżeniu oznaczonymi być nie mogły.

Zarazem poleciło c. k. Ministerstwo c. k. Namiestnictwu przedłożenie tabelarycznego zestawienia, w ostatnich trzech latach przez Sądy nasze ukaranych młodzieńców w wieku od 10 do 18 lat, a w tej mierze odniosło się Namiestnictwo do obu Sądów wyższych oraz oznajmiło, że przedłożony projekt regulaminu domowego dla tej osady poprawczej, wzięty będzie pod rozwagę dopiero po ponownem przedłożeniu sprawy.

Wydział krajowy polecił zatem architekcie zdziałać — stosownie do otrzymanych przez c. k. Ministerstwo wskazówek, specjalne plany i kosztorysy budynków i przedłożył takowe ponownie c. k. Rządowi, celem oznaczenia wysokości subwencyi.

Zdawaćby się mogło, że Dep. VI., lekko traktując sprawę, spowodował odmowną na razie odpowiedź c. k. Ministerstwa i całoroczną przewłokę w urządzeniu tak pożądaney i użytecznej instytucyi

Po zażądaniu bliższych wyjaśnień, okazuje się jednak, że c. k. Ministerstwo w tym razie odstąpiło od zwyczajnej normy, a Dep. VI., działając w myśl powziętych uchwał sejmowych, chciał dopiero po uzyskaniu przyrzeczenia pewnej wysokości subwencyi rządowej, przystąpić do sporządzenia planów specjalnych.

Gdy więc naprzód już przewidzieć nie można było, że c. k. Ministerstwo tym razem dalej pójdzie i zażąda od razu specjalnych planów i kosztorysów, przeto też nikomu winy przypisać nie można.

Wypada jednak sprawy tej nie spuszczać z oka i upominać się u c. k. Rządu o spieszne załatwienie takowej.

IX. Co do krajowych opłat konsumcyjnych.

Sprawy te żadnej nie uległy zmianie. Trudności w poborze tych opłat nie zostały usunięte, w skutek czego liczne są zażalenia dzierżawców tej opłaty. Przyjęty w budżecie na rok 1896. dochód w sumie 834.000 zł., był w istocie mniejszym o 851 zł.

Przedłożony przez Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu projekt rozporządzenia wykonawczego do ustawy o poborze rzeczonych opłat, nie doczekał się dotąd załatwienia,

a zapewne w obec zamierzonego przez c. k. Rząd podwyższenia podatku wódczanego, sprawa poboru opłat konsumcyjnych na rzecz kraju w inny sposób załatwioną zostanie.

Zaległości wynoszą 31.132 zł., są więc w dwójnasób większe jak w roku przeszłym. Kroki egzekucyjne celem ściągnięcia tych zaległości, są zarządzone.

X. Co do emigracji włościańskiej.

Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 3. lutego 1896. wydał Wydziałowi krajowemu kilka poleceń i uchwalił kilka rezolucyj do Wysokiego Rządu. Polecenia te zostały przez Wydział krajowy wykonane, a rezultaty takowych jakoteż rezultaty działalności rządowej w sprawozdaniu Wydziału krajowego są uwidocznione.

W krótkim już czasie spodziewać się należy powrotu z Brazylii wysłanych kosztem funduszu krajowego delegatów Dr. Józefa Siemiradzkiego i ks. Jana Wolańskiego, którzy tam na miejscu stosunki wychodźców naszych badać mieli, a którzy zapewne dostarczą Wydziałowi krajowemu cennego materiału do dalszej działalności.

Wydział krajowy, przedkładając tabelaryczny wykaz ruchu emigracyjnego oraz wykaz ukaranych za nieprawne pośrednictwo i za oszustwa, na wychodźcach popełnione, stwierdza wprawdzie, że od maja 1896. r. zmniejszać się poczęła liczba wychodźców i że obecnie, przynajmniej chwilowo, uważać należy wychodźstwo za wygasłe — Komisya sądzi, że tę chwilowo niejako uspioną sprawę, ciągle należy mieć na uwadze, że badania dalej prowadzić i środki zaradcze dalej po myśli uchwał Wysokiego Sejmu z dnia 3. lutego 1896. stosować należy.

Załatwiwszy w ten sposób sprawozdanie, Komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności Dep. VI. za czas od 1. listopada 1895. po koniec października 1896. przyjmuje się do wiadomości.

II. Wzywa się c. k. Rząd odnośnie do żądań Wydziału krajowego z dnia 22. lutego i 24. lipca 1896. l. 9.693. i 47.575., aby w sprawie sporu granicznego przy Mor-skim Oku, delegat Wydziału krajowego wziął udział tak w obradach przed wydaniem wyroku Sądu polubownego, jako też na miejscu przy komisji mieszanej, jeśliby takowa na spornem terytoryum zebrać się miała.

III. Wzywa się c. k. Rząd, aby przystąpił do uregulowania w drodze ustawodawczej sprawy dostarczania podwód, tak dla wojska, jakoteż na cele publiczne za wynagrodzeniem, odpowiadającym dzisiejszym stosunkom, a nim to nastąpi, podwyższył już teraz w drodze administracyjnej wynagrodzenie za dostarczane podwody.

Lwów, dnia 7. lutego 1897.

Przewodniczący:

Zoll.

Sprawozdawca:

Klemensiewicz.